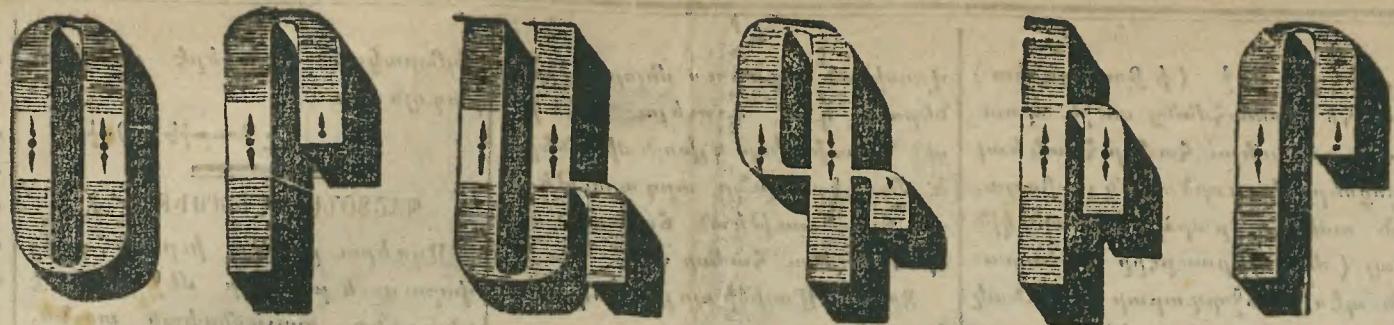

Օրագրերը կը հրատարակուին առ
մէջ օր բաց 'ի կիրակի և տոհմ
օրերէ :

Հարեկան գինն է Պոստը Հա-
մար կանխիկ 250 դրոշմով, իսկ
զարմաւոյն համար կանխիկ 21/2
ժամ . ուրիշ . զոր իւրաքանչիւր
գրութիւն ուղարկելու կը պարտաւո-
րեցնուի իրենց ուղղակի մեզ
գրելու և կամ յիշեալ գումարը
վճարելու համար Պոստ մէկը
Յոյն տալ :

Օրագրոյն գինը 1 դրոշմ
կը ծախուի :

Ծանոթանալ տալիս առաջին
անգամի համար 5 դրոշմ երկ-
րորդին 2 դրոշմ և աւելի ան-
գամներու համար ուրիշ տա-
կարիւթ իւրեանք կը լրաց :

Ծանօթը և ուրիշ գրութիւնք
պէտք է գրելու Յիշմանդար
նօգնչու (կառուցիկական խան) 3
թիւ տեղեակի թիւ 30 համարեան
անուան :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՒ ԵՌԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԻ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԻ 1874 ՅԱՆՎԱՐԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1874 ԶԻՆՆԵՐ 10 ԵՐԵՎԱՆԻ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԹԻՒ 628

ԿԱՌԱՐԱՆԻ ՊՈԼԻՍ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԻՆԱՅԵԱԼ ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիան վերջապէս իւր հա-
տատուութիւնն 'ի կատար հասուց
ինչպէս ասաց իւր թագաւորն օրի-
նաւոր հպարտութեամբ մը : ան-
շատման դարերէ զինի կարող հան-
գիտացաւ իւր ժողովրդին բոլոր
մասերն ի մի խմբել այն քաղաքին
մէջ՝ որ իւր անմահ պատմութիւնը
կ'ներկայացնէ :

Այս ժողովրդի ինչպէս իրա-
ւայի էր : Երբ իրենց պատերազ-
մնաւ Սաւոյ մէջ միշտ անոր փոշի-
նեւրու մէջ ընդ քաղաքը չափազա-
մ գործնելով աւելի օրհնած է քան
անոր դաւաճանքի գործնելը :

Իտալիան հարստացէ հարստաց
թշուառութեան թշուառութիւն
աւելելով և ինչպէս պէս պիտ
կորով աւելնայ ամէն անգամ որ
յիշերի կ'ապագայը : վերջապէս իւր
գոյնաւոր ճարտարութիւնն աւարտը
տեսաւ :

Այս եղանակով բազմաթիւ յիշեցնելու
է Հռոմի մեծաց իրենց նախահայրը
պատմութիւնը :

Երբ որ Պիւս 9-րդ (Թագաւոր քով
և արի զօրաւոր Եպիսկոպոս-Գառա-
նի Յուստինիոս) յայտնաբերեց իւր
անուան իրենց վրայ 'ի վերջ ' Յաղ-
թութիւն մ'աւել և ահա կորուսած
եմ' : Երբ որ իտալիան վերջապէս
աւարտեց յետոյ 'ի վերջապէս ' ի
վերջին ծագ ' իտալիան միասնեց
ապագայը կ'ընդունէ : Երբ որ
22 տարի յետոյ ' միացեալ իտա-
լիայ բաւաւանութիւն պիտի բանար :

Միշտ պարտաւոր միշտ շոխախա-
նելու : միշտ հաղթած եղաւ : թէ իրեն
ժողովրդի որ ' թշնամեաց բազմաթիւ
հերքէն և թէ իւր քաղաքական ան-
հրաժեշտ ձեռքերէն : իտալիան Գա-
լիլէի խօսքը (էլի էլի) լատինական
թմբին կ'ակնարկէ) ' ի վերջին և իւր
միտութեան աստղին շարժը կ'առա-
նար իսկ ամեն ' որ միշտ թէ կ'ը
ածած ենք և տակաւին պիտի թէ կ'ը
ածենք : պարտինք գտնեց որոնք
որ իտալիայ վերահաստատութիւնը
քննադատեց արդարութեան և բարոյա-
կանի սկզբնայն համապատասխանե-
լայն իտալիան ճշմարիտ շահերուն
անհասկումն և ընդհակառակն յըն-
ձութեամբ կողմնակից իտալական
Բաւաւանութիւն իտալիայ մայրաքա-
ղաքին մէջ հաստատուիլ : մայ-
րաքաղաք մ' յանկարծ չկարգա-
դրելու : այսպէս նկատուեալ են նաեւ
ամէն անգամ որ անմիտ ինչպէս ըն-
ձութեամբ (օգնականութիւն) կուգին հար-
ուածել փարդը ' ինչ փրանսական
միտութեան համար յարուցած վը-
տանդներն ու սպառնալիքներն : Առա-
կել կըսէ որ Հռոմ մէկ աւուր
մէջ չկարողացաւ : և իւր իւր
պատմութեան անցեալ նշանաւո-
րութիւնն են որ Հռոմ ի նորոյ
ազգ ' մը կ'ազմող իտալիայ օգտա-

կար մայրաքաղաքը կ'անհնէ : Մի-
տութեան գործը Հռոմի մէջ միայն
կրնար լի գլուխ ելնել և յայտա-
բարելու :

Հռոմ միայն ' այն մեծն ' ինչպէս
կրնար ալ ի բերան կարկէլ քաղա-
քի միտութեան քաղաքները որ
աշխարհի մէջ նշանաւոր տեղ մը
կը բռնէին :

Նախ կրնար Եւրոպայի երբոր
դաւան քաղաքներէն միւսն համար-
ուելու չափ բազմաթիւ ժողովուրդ
մը ի հանդէս ածել : Ֆլորանս կը
նար իրենցէ պէս իւր գեղեցիկու-
թիւնն ի յայտ հանել և արհեստի
մէջ իւր առաջնութիւնը յայտնել :
Տուրին կրնար ի վեր ահաւան-
այն բազմութիւն որ իտալիայ յայտ-
ու ձախող օրերուն մէջ իտալիայ
թուրք ձիգ մ' յայտնի կ'ընէ : Հը-
ռոմի համար ուրիշ բան չէր մնա
բայց թէ միայն իւր անուան տալ :
Գալուր որ պատմոյ դատաւոր-
տեամ և պատմոյ հասած չէր ' Հը-
ռոմայ վրայ խօսած ասան կըսէր :
Երբ որ մայրաքաղաքը իւր կ'ը-
մայր ' աշխարհագրական գիւրծին
և արդիւնաբերական ճարտարու-
թեամբ չափահասուի : թէ որ բը-
նութեան այս պատմութեան իւր
կամ իրաւունքը սահմանուէր :
Լծնորա մեծին Բիւրախիոյ մայրա-
քաղաքը չլինէր պիտի : ճարտարա-
պէս փարիզն ալ թերեւ Ֆրանսոյի
մայրաքաղաքը չլինէր պիտի : Մայ-
րաքաղաքի մը ընտրութիւնը իւր
բարոյական բարձր պատմութեան
վը կը սահմանուի :

Եւ որ ժողովրդաց զգոյցները
կ'որոշուի : Հռոմ ունի իւր մէջ
մեծ պետութեան մը բոլոր պատ-
մական մտաւորական բարոյական
թմբութիւնները : իտալիայ քաղաք-
ներէն միայն Հռոմն է որ երբեք
և գրեթէ բնաւ չունի մասնաւոր
թմբութիւնը յիշատակելու : իւր պատ-
մականութիւնը ' իտալիան յայտնի
զարքի մը պատմութիւնն է : որոյ
կարեւորութիւնը անհունապէս
կ'անցնի անգործ քան զահմանի
հարց : պատմութիւն մ'որ մեծ
պետութեան մը մայրաքաղաքը
սահմանուելու կ'արժանացնէ գե-
րազանց կերպով :

Գալուր ոչ բանաստեղծ էր և
ոչ երազող և կը շարունակէ ' իւր
առաւելուական բնութիւնը
մ'անհնաւոր համարած եմ ' որ
հին և նոր Հռոմայ հայտնու
յիշատակարանաց մէջ ' պիտի ցախ-
մանդ աւաւախ (Հալիալ) քաղա-
քին ան յարթ ու պարզ փողոցնե-
րուն վրայ :

Ամենուն յարմար է որ թագա-
ւորն ինքն ալ իւր ընտանեաց խան
ճարտարէն ցաւօք մեկնեցաւ և ա-
ւելի Հիւսիսային մէջ կ'աւարտէր
մնալ քան Հարաւին :

Բայց Հռոմ ' այն նաբօն էր : ա-
ռանց որոյ իտալիայ ճարտարութե-
ան արդիւնները չէր պատկեր-
ել :

Եթէ միայն խօսեցաւ իտալիայ
այսինքն այն երկրին վրայ ' որ թէ
և կարելի եղածին չափ չահաւ ար-
ժանաւոր բայց սպառնալիքն ու

տար երկիր մ'է : կէտի մը վրայ
լուսնեամբ պիտի կարենային
անցնել : զոր մեր ներքին յարու-
զողունքները բաւական բացառ-
ութիւն պիտի բայց ինչպէս որ
բանի վրայ է : ինչպէս որ Գաղղի-
ական քաղաքացիացի որոշ յայտնա-
նակին վրայ է : ինչպէս որ իւր
պատմութեան և քաղաքական ան-
կախութեան սկզբնայն վրայ է ' զոր
Ֆրանսիան առաջին անգամ տարա-
ձեց աշխարհի մէջ :

Հազար անգամ ըսած էինք : երբ
մենք Ֆրանսիական վաշտերով Հը-
ռոմայ խնդրոյն համար կը մար-
տնչէինք և այս ալ ոչ միայն ու-
նոր համար էր որ ժողովուրդ մ'ան-
կախութեան հասնել կուզէր : այլ
մանաւանդ անոր համար որ պատի-
ւը բացած մ'էր բոլոր այն սկզբնա-
յորոց վրայ կանգուն կար Ֆրան-
սիան ու թմբուն ' արտիկներ ' ի վեր
այլ անոր համար որ մշտնջենական
անդամութեամբ մ'էր ընդգրկւ
Սահմանադրութեան և Ֆրանսիական
օրինաց :

Հռոմային ընդմիջ մ'աւել : զոր մենք
կ'ազնուեցնէր թէ թագաւորութե-
ան իտալիան հազար քաղաքներ
մը ներմուծումն է : իրաւունք մը
զոր նախ Ֆրանսիան աշխարհի մէջ
պէտք ու պայծառ պանծայուց
իրաւունք մը որ գեղեցիկ յայտնի
մայն իտալիայ վրայ թէ կ'առաջն-
է ինչպէս և որ այսօր իւր որդեգր-
ած մ'էր ինչպէս հին իրաւանց
մայրաքաղաքին մէջ :

Միւսն ալ Տէպո

Եւ թէն-Լուի դպրոցին մէջ թագ-
աւորութիւնն օրինակ կ'ընէր :

Պ. ՕՐՈՏԻՆԵՐ

Կը յիշեն անշուշտ ընթերցողը
որ : Հասարակագիտական և քաղա-
քական գործունեւ ընթերցող և կ'ըն-
դունաւ թագաւորութեան մէջ յայտնա-
գործած անհնաւոր քաղաքական համար
կարմաւոր պատերազմական ատ-
կաններուն տուած դատաւճռոյն
վրայ : արտաւճռոյ վճիռը վերաբնե-
լու և ինչպէս անգործ կ'ընէր քաղաք-
ներուն գեղեցիկ արձագանքած պատմ-
ները մեղմեցնելու ' թէ թէ ինչպէ-
լու իշխանութեամբ չեղեցողութեան
յանձնաժողով մը : անուանած ու
հաստատած էր Գաղղիայ արդար-
յան ժողովը :

Ռոսիայի և իւր երկու ընկերացի
պատմութեան անհնաւոր քաղաք-
ական և քաղաքական ժողովը
մէկ նշան մէջ Օրոտինէր անուն
թագաւորութեան մը իւր աստիճանա-
թմբութեան մէջ : մայրաքաղաքներուն
յանձնաժողով կ'ընէր : համարակե-
ցաւ ինչպէս յանձնաժողովը Ասորի
այս խորհրդարանն ամբողջ քաղաք
բարձաւ և : Օրոտինէրի գեղեցիկ
թմբութեան նա զննողութեան յան-
ձնաժողովը քաղաքական : և արա-
հետեւ այն յանձնաժողովը ազգա-
յին ժողովը կողմէն և հաւանու-
թեամբ ընտրուած էր : հետեւա-
յոր Պ. Օրոտինէր զ'անհնաւորութեան
անպատեւելի մը իսկ զ'Ազգա-
յին ժողովը անպատեւելի թէ ըն-
տանաւոր համարակեցաւ : Ռոսի-
այի և ազգային ժողովը նախագահը
զ Պ. Օրոտինէր յատուկ մասնաժո-
ղով մը առաջը դատուելու հա-
մար ամբաստանութեան խառնար-
կութեան մը ներկայացող ժողովին
որն որ բաց ' ի 20 ի չափ ծալանհեղ
արձագանքներէն : խորհրդարանի
անցեալ բոլոր անգամայն կողմէն
ընդունուեցաւ : և հետեւեալ Պ.
Օրոտինէր երեսփոխանը թշնամա-
նաւ ըլլաւ ամբաստանութեան
դատաւճռոյն երեսփոխանացաւ :

Սիւնը և Ալիսիո Նախագահ թեր-
թերը Օրոտինէր այս ընթացքը
պայտապանել ուղեցին : որոցմէ մին
կըսէ թէ Պ. Օրոտինէր ատե-
նախօսութեան իրեն գեղեցիկ
աստիճան հակառակութեան և ազ-
մուկ շարունակելու չափ մեծ բան
մը չէր : և միւսը կը յայտնէ թէ
Պ. Օրոտինէր ըսած էր թէ պէտք չէ
մարտութիւն մընէ : բայց իւր պա-
կատութիւնը ժողովը մը : առաջը
արտասանելու յատկացեալ խոսքին
մէջ բաւերու բնաւ ընտրութիւն
ըրած չըլլան է : միայն այս առ-
թիւ կըսեմք ' Լիւսիոյն հետե-
ւալ իրաւացի գիտողութիւնը կ'ընէ :
Թող ներքին մեղ աստիճան
մէջ բաւերու բնաւ ընտրութիւն
ըրած չըլլան է : միայն այս առ-
թիւ կըսեմք ' Լիւսիոյն հետե-
ւալ իրաւացի գիտողութիւնը կ'ընէ :
Թող ներքին մեղ աստիճան
մէջ բաւերու բնաւ ընտրութիւն
ըրած չըլլան է : միայն այս առ-
թիւ կըսեմք ' Լիւսիոյն հետե-
ւալ իրաւացի գիտողութիւնը կ'ընէ :

Այս պարունը մարդասիրտներու

յանձնաժողով ' կ'անուանէ զնե-
րաւորութեան յանձնաժողովը : պատ-
ճառքն ալ է թէ Ռոսիայի և Ֆրան-
սիայի պատերազմական ատկան-
դուն քաղաքական և քաղաք-
ական ժողովը :

Արդ մեկը ' երբ խոսէ միւսը կը
դատէ : ու կը համարուի թէ ար-
դարութեան անհնաւոր համարակե-
ցաւ է ինչպէս անոր : արդ մարդաս-
պանութիւնն զ'անհնաւոր համար-
ական ժողովը :

Այս է ահաւանիկ հասարակը-
դականաց տրամադրութիւնը :
Չարմանալի չէ : - Ինչ և ինչ թո-
ղունք զայս :

Յիշեալ Պարոն Օրոտինէր : որոյ
դատաւորութեան ճշմարտութեան բը-
նաւ խօսք պէտք չէ : կը բարեհա-
ճի արդեօք բնաւ մեղ թէ Ռոսի-
այի և Ֆրանսիայի կ'առաջն-
ութեան ' որ իւր գործակող ներկե-
րուն հրամայելին իւր երաւոյն վրայ կ'ը-
նէր : հրամայելին իւր : կանխա-
ւոր խառնարանը զ'անհնաւոր
յանձնաժողովը և մերժող զօր-
կանները : արդարաւոր : և ինչպէ-
ս խառնարանը և ինչպէս խառ-
նարանը և ինչպէս խառնարանը
հրամանագիրը խառնարանը :

Համարակեցաւ կը հաճի արդեօք
ժողովուն մեղ թէ Ֆրանսիայի ինչ
անուն կ'առաջն- : այն պիտի մար-
դուն որ գերիները մարդկե-
կը հրամայէր : և տարածակը ' ամ-
բաստան : վրայ պարպելով օրինակ
կը տայ :

Ստուգիւ հետաքրքիր եմք զիտ-
նալու թէ Պ. Օրոտինէր ինչպէս կը
կոչ իւր այս երկու գիտողները :
Թող զմեզ լուսաւորէ և մեր հե-
տաքրքրութիւնը զ'անհնաւոր
այն մա-

Իսկ եթէ լուսն- և կը տեսնէք
թէ պիտի լուսն- Հասարակագի-
տական ժողովը պարտաւորեցաւ
զ'անհնաւոր ժողովը : արդ մար-
դուն որ գերիները մարդկե-
կը հրամայէր : և տարածակը ' ամ-
բաստան : վրայ պարպելով օրինակ
կը տայ :

Ինչ որ ալ ըլլայ ' Պ. Օրոտինէրի
տակը բացատրութեան տեղ : իւր
կատակութեան և կողմնակից մե-
կուն պատասխանին ալ գոհ կը-
լամը :

Հասարակագիտական մարդոց ինչ
աստիճան պարկեշտ ըլլանին ու
հետեւեալ հրամանագիրէն ալ կը
հասկցուի : որոյ իտալիայ հրամա-
րակած է մտաւոր Գաղղիական
' ՕՐՈՏԻՆԵՐ ' թերթը :

Գաղաքացի Լա թրոն

Արդեւպիսկայան ու պատմական-
ըն հրամանին բանեցէ : այլեւս
Թիւրքիոյն ու Բալքան-Պոլսոյն և գեղ-
' ի թերթէն-Տէ-Բրէ փողոցը քաղ-
աքէն :

ՌԱՌԻԼ ԲԵԿՈ

Թող վստահ լինի ինչպէս որ
' Գաղղիայ ուղղակիս վերանորոգիչ-
ները ' պիտի կոչեն զ'անհնաւոր Օրոտ
ինչ :

(1) Լեւոնտիստինն անունը եղած Օր-
տինէր ' բաւար ' ի'ակնարկէ : որ հա-
տարակ կ'աւ ամբաստան : կը նշանակէ

